

PROFIT

Økonomisk kompetanse for ungdom i Europa: Viktige funn og praktiske løsninger

Innsikt fra PROFIT-forskningsrapporten

Co-funded by
the European Union

2024-1-DK01-KA220-YOU-000248201

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1 – Innledning3

Kapittel 2 – Hvorfor økonomisk kompetanse er viktig4

**Kapittel 3 – Hvem vil dra nytte av dette
(målgrupper).....6**

**Kapittel 4 – Fem viktige økonomiske kompetanser
.....7**

**Kapittel 5 – Ungdomsstemmer
.....10**

**Kapittel 6 – De fem veiledende prinsippene
.....14**

**Kapittel 7 – Partnere
.....16**

Kapittel 1: Innledning

Hvorfor økonomisk kompetanse er viktig for unge mennesker

I dagens raske, digitale og globale økonomi forventes det at unge europeere tar viktige økonomiske avgjørelser fra en svært tidlig alder: administrere inntekt, håndtere utgifter, håndtere kreditt, spare til fremtiden, forstå skatt og navigere i digital økonomi. Likevel får de fleste unge **lite eller ingen praktisk økonomisk utdanning**, verken på skolen eller hjemme.

PROFIT-prosjektet: Personlig refleksjon over finans, investering, terminologi, finansiert av EU, ble opprettet for å direkte håndtere dette gapet. Prosjektet, som samler organisasjoner fra Danmark, Spania, Norge, Italia og Polen, har som mål å **utvikle innovative, inkluderende og engasjerende verktøy som hjelper unge europeere med å bygge viktige økonomiske livsferdigheter**.

Denne e-boken presenterer hovedfunnene fra forskningsfasen, der PROFIT-konsortiet gjennomførte en grundig analyse av behovene for økonomisk utdanning i hele Europa, og valideringen av disse fra det internasjonale nettarrangementet 28. mars 2025 med deltakelse fra ulike interessenter.

I de følgende kapitlene finner du:

- De **største økonomiske utfordringene** dagens ungdom står overfor.
- De **økonomiske kjernekompetansene** de trenger å utvikle.
- **Beste praksis og innovative løsninger** identifisert av prosjektet.
- De veiledende prinsippene bak utviklingen av den **gamifiserte digitale grafiske romanen (GDGN)**, et innovativt pedagogisk verktøy.

Målet vårt er å tilby en **praktisk, visuell og lettlest guide** som gir unge mennesker, lærere og ungdomsarbeidere kunnskap og handlingsrettet innsikt i økonomisk kompetanse i Europa.

Kapittel 2: Hvorfor økonomisk kompetanse er viktig

Det presserende behovet for økonomisk utdanning blant europeisk ungdom

Finansiell kompetanse er ikke lenger et privilegium; det er en viktig ferdighet for personlig og økonomisk velvære.

Hver dag står unge mennesker overfor økonomiske avgjørelser i det virkelige liv som direkte vil forme deres fremtidige velvære:

- *Hvordan kan jeg begynne å spare med en liten inntekt?*
- *Hvordan kan jeg håndtere uforutsette utgifter?*
- *Hvordan beskytter jeg meg mot nettsvindel?*
- *Hvor mye skatt betaler jeg på min første jobb?*

Dessverre **mangler eller er økonomisk utdanning fortsatt utilstrekkelig i de fleste europeiske skolesystemer**. I mange land **er ikke personlig økonomi en del av den formelle læreplanen**, noe som gjør at unge mennesker må **lære gjennom prøving og feiling, uformelle kilder eller sosiale medier**, og ofte mottar de ufullstendig eller unøyaktig informasjon.

Viktige fakta fra PROFIT-undersøkelsen:

- **92 % av deltakerne** i den internasjonale undersøkelsen mener at finansiell utdanning i landet deres er utilstrekkelig.
- De fleste unge er avhengige av **foreldre eller sosiale medier** for økonomisk rådgivning.
- Skoler fokuserer ofte på **generell økonomi**, men underviser ikke i praktisk personlig økonomi.
- Ungdom fra **vanskeligstilte eller migrantbakgrunner** møter enda større hindringer når de skal få tilgang til pålitelig økonomisk informasjon.
- **Digitalisering bringer både muligheter og risikoer** fra nettbank til eksponering for svindel og villedende økonomisk innhold.

Konsekvensene av begrenset økonomisk kompetanse:

- Høyere risiko for **gjeld og økonomisk usikkerhet**.
- Vanskeligheter med å håndtere **inntekter, utgifter og sparing**.
- **Dårlig kreditthåndtering** og begrenset tilgang til finansielle tjenester.
- **Angst, stress og mangel** på selvtillit i håndteringen av personlig økonomi.

Hva PROFIT har som mål å oppnå

PROFIT-prosjektet har som mål å **gi unge mennesker den økonomiske kunnskapen, verktøyene og selvtilliten de trenger for å navigere i en stadig mer kompleks økonomisk verden.**

Gjennom innovative tilnærminger som **spillbygging, samskaping og digitale læringsverktøy** kan vi gjøre utdanning i økonomisk kompetanse ikke bare **tilgjengelig**, men også **engasjerende, praktisk og transformerende**.

Kapittel 3: Hvem vil dra nytte av økonomisk kompetanse

PROFITs målgrupper

PROFIT-prosjektet ble utformet for å nå og støtte et **bredt spekter av unge mennesker og lokalsamfunnene rundt dem.**

Økonomisk kompetanse påvirker **mange ulike aspekter av livet**, slik at ulike grupper kan dra nytte av verktøyene som er utviklet:

1. Unge mennesker (15–30 år):

- Studenter i videregående eller høyere utdanning.
- Unge fagfolk som går inn på arbeidsmarkedet.
- Ungdom tar sine første selvstendige økonomiske avgjørelser.

2. Migranter og flyktninger:

- Unge mennesker med ytterligere barrierer for økonomisk integrering.
- Støtte for å navigere i finansielle systemer i nye land.

3. Lærere og trenere:

- Lærere, trenere og ungdomsarbeidere som kan integrere PROFITs verktøy i undervisningen og workshopene.

• 4. Foreldre og familier:

Voksne som støtter unge i å lære økonomiske ferdigheter hjemme.

• 5. Beslutningstakere og institusjoner:

Myndigheter og organisasjoner som er interessert i å forbedre systemer og politikk for økonomisk utdanning.

Kapittel 4: De fem viktigste økonomiske kompetansene

Finansiell kompetanse dekker mye mer enn bare å vite hvordan man sparer eller unngår gjeld.

Gjennom PROFIT-forskningen ble det identifisert **fem nøkkelområder** der unge mennesker trenger spesifikk kunnskap, ferdigheter og verktøy for å kunne styre sin personlige økonomi på en vellykket måte.

1. Budsjettering og utgifter

Utfordringen:

- Mange unge sliter med å skille mellom behov og ønsker.
- Impulsforbruk og sosialt press fører ofte til dårlig budsjettering.
- Mangel på sporing av faktiske månedlige utgifter.

Hvorfor det er viktig:

- Å sette opp et personlig budsjett skaper økonomisk stabilitet.
- Sunne pengevaner starter tidlig.
- Forbruksbevissthet er nøkkelen til å nå økonomiske mål.

Praktiske løsninger:

- Bruk budsjetteringsapper for å spore utgifter.
- Kategoriser utgifter: nødvendigheter, valgfrie og sparing.
- Gå gjennom utgifter ukentlig for å justere forbruksvanene.

2. Håndtering av gjeld og kreditt

Utfordringen:

- Begrenset forståelse av forbrukskreditt, lån og renter.
- Høy risiko for kredittkortgjeld og dårlige lånebeslutninger.
- Mangel på forberedelse til håndtering av studielån.

Hvorfor det er viktig:

- Tidlige kredittbeslutninger påvirker den langsiktige økonomiske helsen.
- Dårlig gjeldshåndtering kan begrense tilgangen til bolig, arbeid og finansielle tjenester.

Praktiske løsninger:

- Bruk kredittkort ansvarlig – unngå å ha med deg saldoer.
- Forstå låneavtaler før du signerer.

3. Sparing og målsetting

Utfordringen:

- Mange unge mennesker lever fra lønning til lønning uten å tenke på fremtiden.
- De sliter med å sette økonomiske mål eller tror at små oppsparinger ikke betyr noe.

Hvorfor det er viktig:

- Sparing er det kraftigste verktøyet for å oppnå drømmer, håndtere nødsituasjoner og oppnå økonomisk uavhengighet.
- Tydelige mål motiverer til sparevaner.

Praktiske løsninger:

- Sett SMART-mål (Spesifikke, Målbare, Oppnåelige, Relevante, Tidsbundne).
- Automatiser månedlig sparing, selv med små beløp.
- Sett opp et nødfond som dekker utgifter i 3–6 måneder.

4. Økonomisk beslutningstaking og digital finanskompetanse

Utfordringen:

- Informasjonsoverbelastning, nettsvindel og villedende økonomisk rådgivning på sosiale medier.
- Mange unge føler seg trygge på å bruke teknologi, men mangler bevissthet om digitale risikoer.

Hvorfor det er viktig:

- Det er viktig å ta smarte økonomiske avgjørelser og være trygg på nett.
- Finansiell utdanning må inkludere kritisk tenkning og ferdigheter innen nettsikkerhet.

Praktiske løsninger:

- Bekreft kilder før du investerer eller tar økonomiske beslutninger.
- Bruk tofaktorautentisering for finansielle tjenester på nett.
- Hold deg informert om vanlige svindelforsøk og hvordan du gjenkjenner dem.

5. Tjene penger

Utfordringen:

- Mange unge mangler ferdigheter til å forhandle lønn eller utforske flere inntektsstrømmer.
- De fleste unge forstår ikke hvordan skatt fungerer.

Hvorfor det er viktig:

- Å forstå skatt er en del av det å være økonomisk uavhengig.
- Diversifisering av inntektskilder gir trygghet og muliggjør langsiktig økonomisk vekst.

Praktiske løsninger:

- Utvikle etterspurte faglige ferdigheter (språk, koding, digitale ferdigheter).
- Utforsk bijobber: entreprenørskap, frilans, små bedrifter, salg av tjenester.
- Lær å forhandle lønn eller frilanspriser fra starten av.

Kapittel 5. Ungdomsstemmer: Hva unge mennesker sier

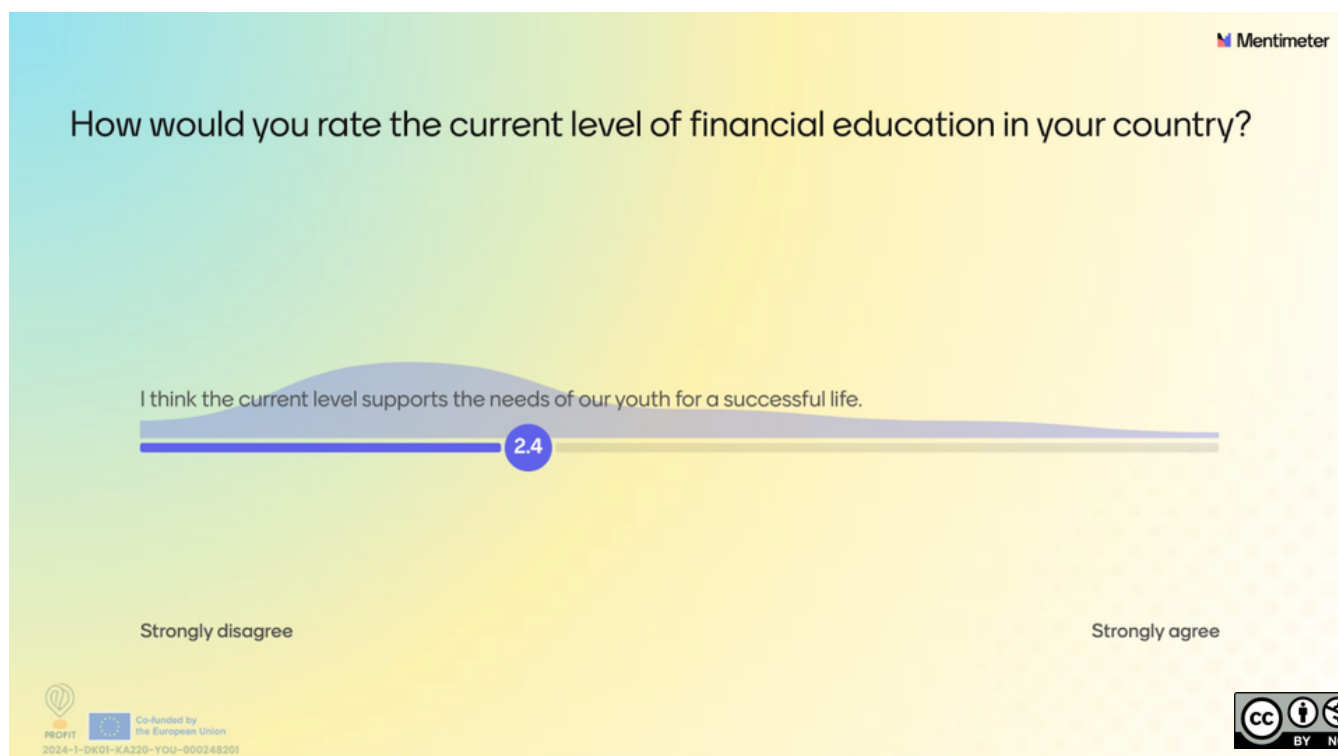
PROFIT-undersøkelsen inkluderte direkte tilbakemeldinger fra unge mennesker og andre interessenter over hele Europa. Live-undersøkelsen ble gjennomført under det internasjonale nettarrangementet 28. mars 2025, og den samlet 27 deltakere i målgruppen, inkludert fire finanseksperter.

Stemmene deres gir sterk innsikt i de reelle utfordringene, manglene og behovene ungdom opplever når det gjelder økonomisk utdanning.

En utbredt mangel på økonomisk utdanning

«Finansiell utdanning er ikke en del av offentlig utdanning. Selv når man studerer bedriftsøkonomi eller finans, gir det deg ikke praktiske verktøy for personlig pengehåndtering.»

- 92 % av deltakerne var enige i at økonomisk utdanning i landet deres er utilstrekkelig.
- Selv økonomikurs klarer ofte ikke å dekke personlige økonomiske ferdigheter.
- Mange unge mennesker går inn i voksenlivet uten grunnleggende kunnskaper om budsjettering, kreditt, investering eller skatt.

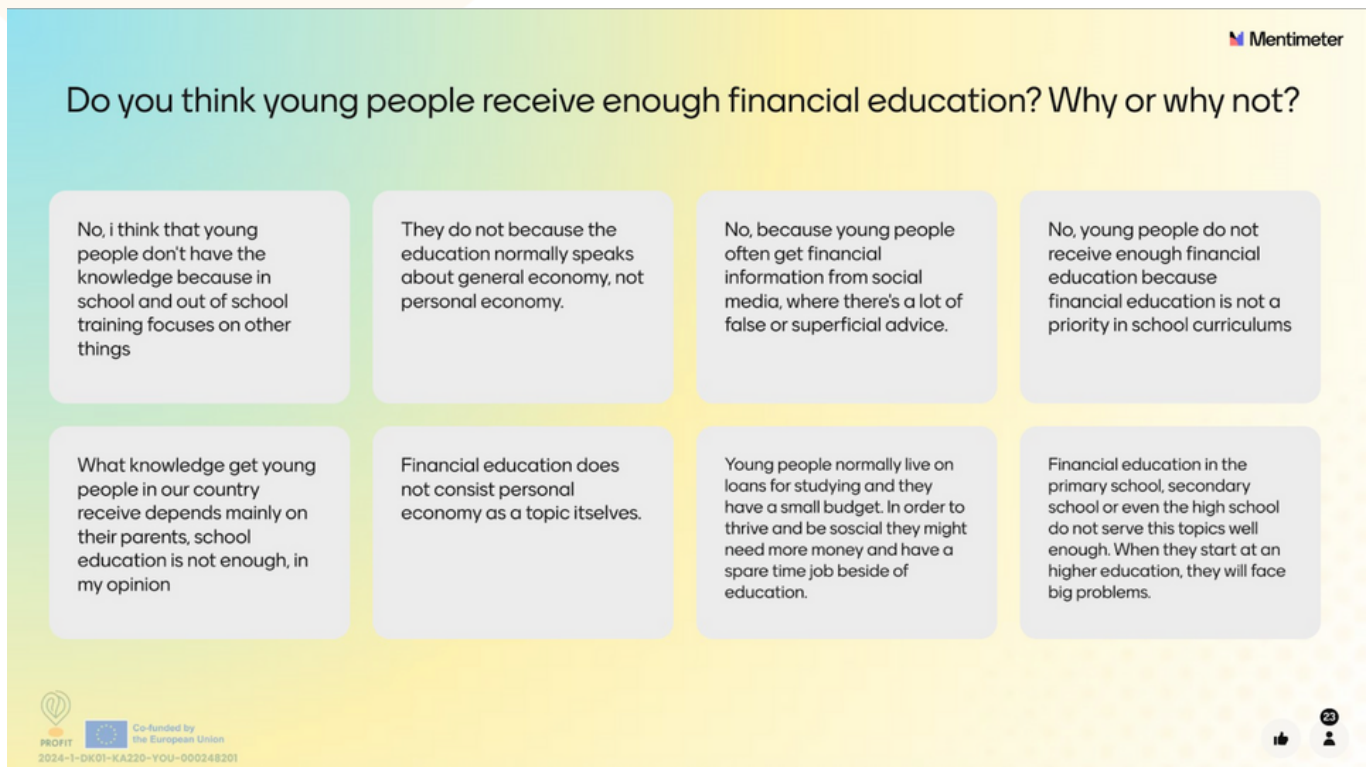

Å stole på uformelle og upålitelige kilder

Unge mennesker får ofte økonomisk informasjon fra sosiale medier der det er mye falske eller overfladiske råd.

Den økonomiske kunnskapen vi får avhenger hovedsakelig av foreldrene våre. Skoleutdanning er ikke nok.

- Foreldre blir ofte de primære (og noen ganger eneste) økonomiske opplærerne.
- Sosiale medieplattformer gir fragmentert og noen ganger unøyaktig økonomisk rådgivning.
- Unge mennesker føler seg uforberedt på å filtrere troverdig økonomisk informasjon.

Digitale risikoer og angst for fremtiden

- Nettsvindel og phishing-angrep retter seg mot unge digitale brukere.
- Kryptovaluta og «lettpenger»-ordninger er populære, men risikable.
- Mange føler seg bekymret for sin fremtidige økonomiske stabilitet sammenlignet med tidligere generasjoner.

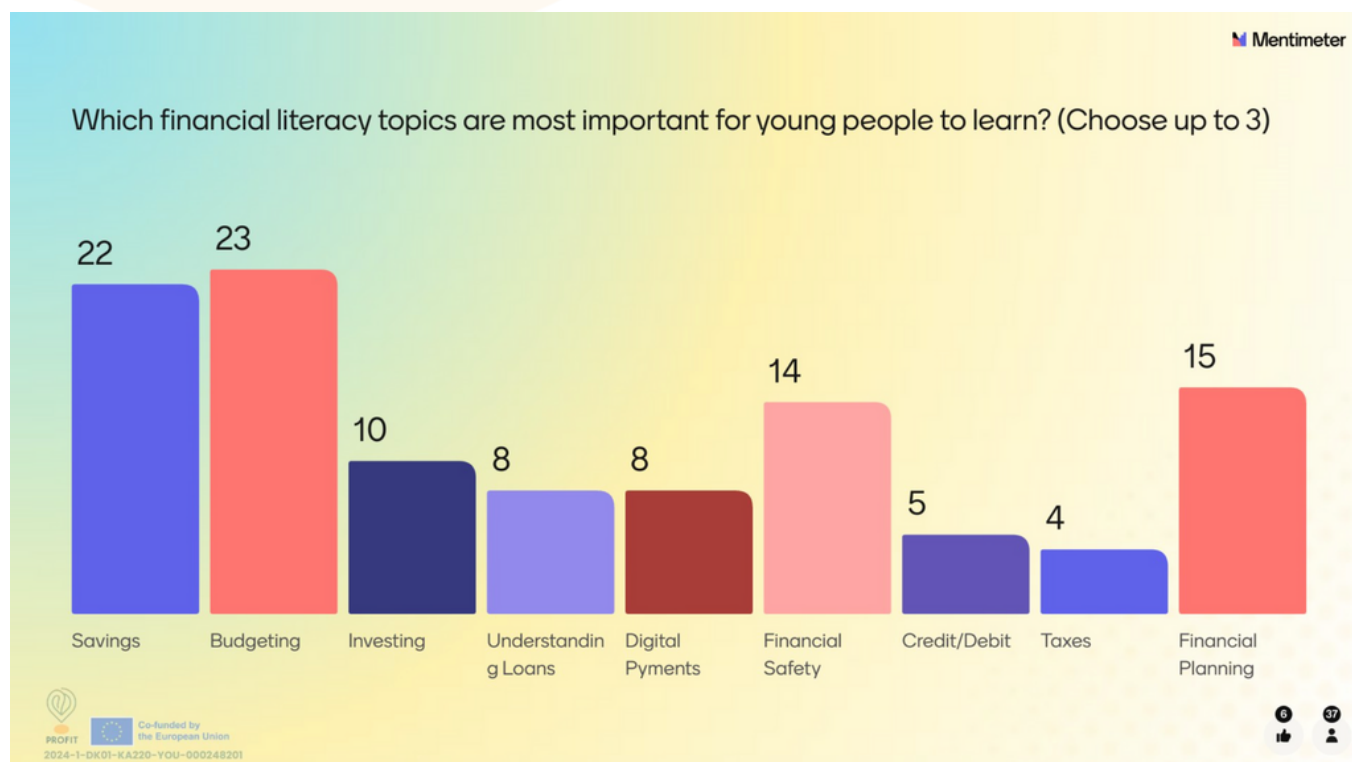
Hva de vil lære

På spørsmål om hvilke økonomiske temaer de mest presserende trenger:

- Budsjettering og sparing
- Kreditt, gjeld og ansvarlig låneopptak
- Grunnleggende investering og risikostyring
- Forstå skatter
- Digitale betalinger og nettsikkerhet

«De vet ikke hvordan de skal planlegge budsjettet sitt (f.eks. månedsbudsjettet), og de vet rett og slett ikke hvordan de skal spare.»

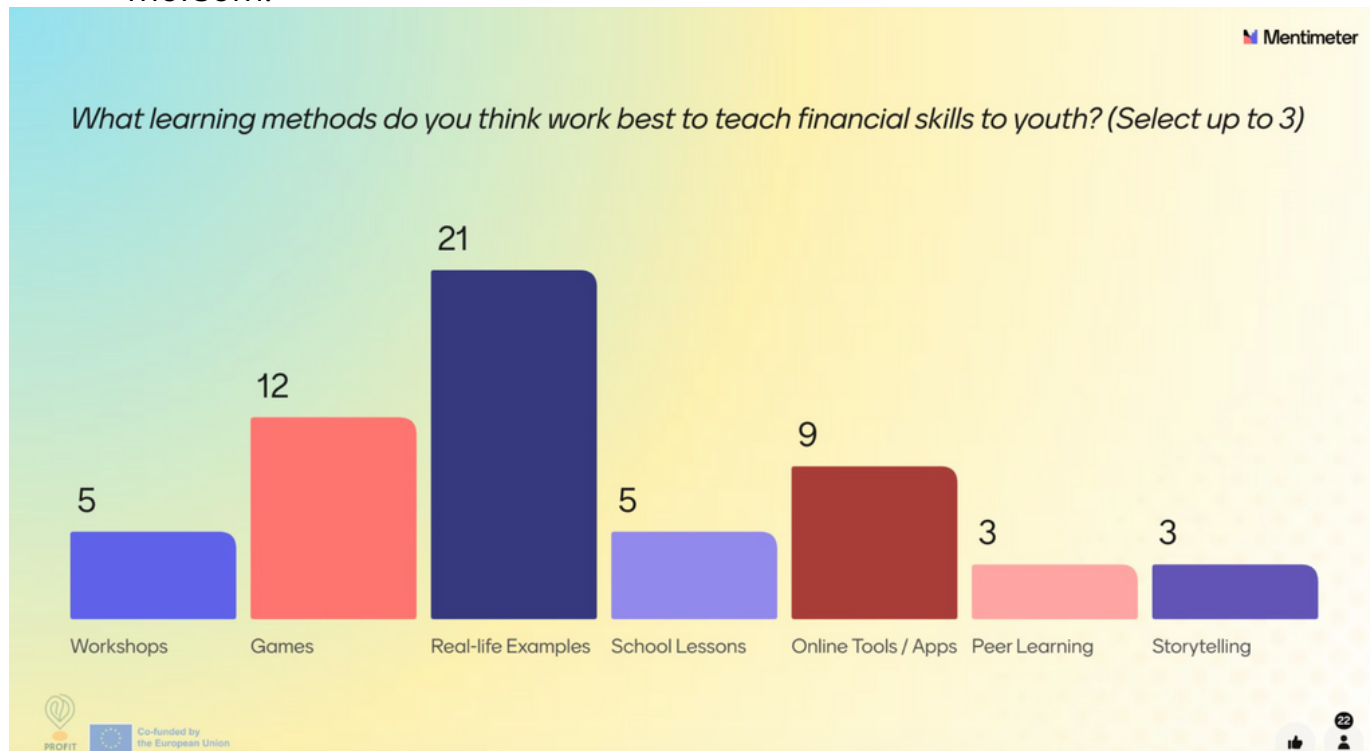
«Vi vet ikke hvordan vi skal spare det, investere det. Når vi har vår første jobb og må betale skatt, vet vi ikke hvordan vi skal gjøre det og hvordan vi skal håndtere selvangivelser.»

Foretrukne læringsmetoder

- Sterk støtte for interaktive, nettbaserte, spillbaserte læringsverktøy.

- Virkelige scenarier er mer effektive enn abstrakt teori.
- Samarbeidsbasert læring gjør økonomisk utdanning mer relevant og morsom.

Generelt sett er unge europeere ivrige etter å lære, men de trenger praktisk, tilgjengelig og realistisk økonomisk utdanning som taler direkte til deres hverdagserfaringer og utfordringer.

Kapittel 6: De 5 veiledende prinsippene bak PROFITs læringsverktøy

PROFIT-prosjektet fokuserer ikke bare på hva unge mennesker trenger å lære, men også hvordan de lærer best. Basert på forskning, tilbakemeldinger og ekspertinnspill, er prosjektet styrt av fem kjerneprinsipper for å sikre at læringsverktøyene, inkludert den gamifiserte digitale grafiske romanen (GDGN), er effektive, inkluderende og styrkende.

1. Samskaping

Læringsverktøy bør ikke utformes for unge mennesker, men med dem.

- Unge mennesker deltar aktivt i utviklingen av læringsinnholdet.
- Deres virkelige erfaringer former scenariene, utfordringene og historiene.
- Samskaping øker relevans, engasjement og eierskap til læring.

2. Realisme i gamifisering

Gamifisering må gjenspeile økonomiske situasjoner i virkeligheten.

- Spill og aktiviteter inkluderer autentiske scenarier: budsjettering med begrenset inntekt, uventede utgifter, håndtering av studielån eller motstand fra gruppepress.
- Avgjørelser i spillet har reelle konsekvenser, og hjelper spillerne med å reflektere over gode og dårlige økonomiske valg.

3. Inkludering og mangfold

Økonomisk kompetanse må nå alle, uavhengig av bakgrunn.

- GDGN har mangfoldige karakterer og situasjoner som gjenspeiler Europas flerkulturelle ungdom.
- Spesiell oppmerksomhet rettes mot:
 - Likestilling mellom kjønnene.
 - Migrant- og flyktningopplevelser.
 - Sosioøkonomisk mangfold.
 - Ulike nivåer av økonomisk kunnskap og digitale ferdigheter.
- Inkluderende innhold sikrer at ingen blir hengende etter.

4. Styrke lærere

For å undervise i økonomisk kompetanse på en effektiv måte, trenger også lærere støtte.

- Det er grunnleggende å bidra til å integrere økonomisk utdanning i klasserom og ungdomsprogrammer.

5. Fleksibilitet og kontinuerlig forbedring

Økonomisk utdanning må utvikles i takt med at verden endrer seg.

- GDGN vil bli testet, tilpasset og oppdatert basert på tilbakemeldinger fra brukerne.

Praksisfellesskapet (CoP) gir et kontinuerlig rom for dialog, samarbeid og forbedring.

Kapittel 7: Konsortiumpartnere

PROFIT-prosjektet samler et mangfoldig konsortium av organisasjoner over hele Europa, og kombinerer ekspertise innen økonomisk kompetanse, ungdomsarbeid, digital læring, entreprenørskap og sosial inkludering. Disse partnerne samarbeider for å gjøre PROFIT-prosjektet til virkelighet:

Finklusiiv (Danmark) Hovedpartner

Fremmer økonomisk inkludering for migranter og underbankede gründere, og hjelper dem med å få tilgang til banktjenester og utvikle økonomiske ferdigheter.

Servizi e Investimenti Innovativi (Italia)

Spesialisert innen forretningsrådgivning, sirkulærøkonomi og sosial innovasjon, med integrering av økonomisk utdanning med tilnærminger til bærekraftig utvikling.

Instituto Ikigai (Spania)

Fokuserer på å styrke unge mennesker, migranter og vanskeligstilte grupper gjennom kreativitet, innovasjon og læringsmuligheter på tvers av landegrensene.

Danmar Computers (Polen)

Utvikler IKT-løsninger, e-læringsplattformer og digitale opplæringsverktøy for yrkesopplæring og faglig utvikling, med særlig vekt på ungdom og NEET-grupper.

FOKU AS (Norge)

Tilbyr livslang læring, karriereveiledning og skreddersydde utdanningsprogrammer for voksne og unge som går inn i arbeidslivet.

